

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3399/2020. (X. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.II.389/2019/6. számú végzése, valamint a Nyíregyházi Törvényszék 4.B.134/2011/69. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Volkó Zsuzsanna ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria Bfv.II.389/2019/6. számú végzése, a Debreceni Ítéltábla Bf.I.216/2018/4. számú ítélete, a Nyíregyházi Törvényszék 3.B.685/2017/9. számú ítélete, valamint a Nyíregyházi Törvényszék 4.B.134/2011/69. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az indítványozó álláspontja szerint a megjelölt bírósági határozatok az Alaptörvény több rendelkezését, így a XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1)–(2) bekezdését sértik.
- [3] Az alkotmányjogi panasz előzményei – a támadott bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalhatók össze.
- [4] A Nyíregyházi Törvényszék 3.B.685/2017/9. számú ítéletében a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 276. §-a alapján az indítványozót bűnösnek mondta ki magánokirat-hamisítás vétségében; míg a kétfokozatos eljárás során a Btk. 310. § (1) bekezdésébe ütköző és (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő, valamint a Btk. 310. § (1) bekezdésébe ütköző és (3) bekezdés szerint minősülő bűntette miatt emelt vád alól részben felmentette, részben az indítványozó ellen indult büntetőeljárást megszüntette. A törvényszék az indítványozót a magánokirat-hamisításra tekintettel háromszáz napi tétel pénzbüntetésre ítélte, illetve vagyonelkobzást rendelt el vele szemben.
- [5] A másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla Bf.I.216/2018/4. számú ítéletével az adóbevételt különösen nagy mértékben csökkentő adócsalás bűntette és más bűncselekmény miatt az indítványozó ellen indított büntetőügyben az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta: az indítványozóval szemben kiszabott pénzbüntetést megrovás intézkedésre enyhítette, valamint az elsőfokú bíróságnak a büntetőeljárás megszüntetésére vonatkozó rendelkezését pontosította, egyebekben pedig az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.
- [6] Az indítványozó védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány folytán eljáró Kúria Bfv.II.389/2019/6. számú végzésével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [7] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a megjelölt bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azokat ellentétesnek tartja az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdésével.
- [8] Az indítványozó a tisztességes hatósági, illetve bírósági eljáráshoz való jogai sérelmét abban látja, hogy a nyomozóhatóság egy le nem zárt adóhatósági eljárás és nem végleges adóhatósági határozat alapján indított nyomozást ellene, annak ellenére, hogy az adóhatóság előtt a tényállás tisztázása, illetőleg a bizonyítási eljárás még folyt. Álláspontja szerint tehát sérült a tisztességes hatósági eljárás követelménye azáltal, hogy az adóhatósági eljárás és a nyomozás párhuzamosan volt folyamatban. Az adóhatóság előtti eljárás során az adózó köteles bizonyítékot szolgáltatni a hatóság számára, ezzel szemben a büntetőeljárás során ilyen kötelezettsége nincsen. Ennek következményeképpen az ártatlanság vélelmének elve sem érvényesülhetett a büntetőeljárás során. Az indítványozó szerint a nyomozóhatóság nem gondoskodott az eljárás során arról, hogy a büntetőeljárás jogalapját jelentő adóhiányt megvizsgálta-e szakértővel, így a „kétséget kizáró bizonyíték” hiányzott; állítása szerint ellene kizárólag az adóhatóság által beszerzett bizonyítékokra tekintettel került sor nyomozás elrendelésére és vádemelésre. A bírósági eljárás során kirendelt szakértő az adóhiányt nem vizsgálta, csupán a nyomozó-

hatóság által megadott adatok alapján végzett számításokat, így a szakértői bizonyítás sem tárta fel az eljárás alapjának hiányosságát.

- [9] Az indítványozó szerint a megismételt – az alkotmányjogi panasz közvetlen előzményét jelentő – bírósági eljárás során kirendelt szakértő szintén hiányos adatokból dolgozott, így szakértői véleménye szintén nem lehetett minden kétséget kizáró; az adóhiány léte vagy nemléte tehát nem volt bizonyított. A büntetőeljárás során a bizonyítás a vád feladata, a bizonyítékok beszerzése a nyomozóhatóságé – erre azonban az indítványozó szerint nem került sor, ez pedig kihatott az ügy érdemére, hiszen – ahogy az indítványozó fogalmaz – eleve „prejudikált” bűnösségét megállapították. Álláspontja szerint azáltal is sérült a tisztességes eljárás követelménye, hogy a vádemelés olyan időpontban történt, amikor az adóhatósági határozatok bírósági felülvizsgálata a Fővárosi Törvényszék előtt még folyamatban volt. És mivel a Fővárosi Törvényszék a Fővárosi Bíróság adóhatósági határozatokat hatályon kívül helyező döntését helybenhagyta, a vádnak nem volt jogalapja. Ez azt eredményezte álláspontja szerint, hogy a vádiratból hiányzott, hogy az ügyészség mi alapján jutott arra a következtetésre, hogy bűncselekmény történt, mi alapján került sor vádemelésre; az adóhiányt nem bizonyította semmi. Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok azáltal, hogy elfogadták a hiányos vádiratot, vele szemben tulajdonképpen előnyt biztosítottak a vádhatóságnak, hiszen így lényegében mentesítették bizonyítékfeltárási és -értékelési tevékenysége alól, végső soron egy hatályon kívül helyezett adóhatósági határozatot tekintve az eljárás jogalapjának.
- [10] Az indítványozó előadta azt is, hogy a bíróság kizárólag a bűnössége irányába mutató bizonyítékokat vette figyelembe, míg a javára szóló bizonyítékok közül egyet sem, így sérült a pártatlanság követelménye is.
- [11] Végül az indítványozó arra is hivatkozott, hogy – a tisztességes bírósági eljárás részkövetelményét jelentő – indokolt bírósági döntéshez való joga is sérült. Ezzel összefüggésben hangsúlyozta, hogy az ügyében különös jelentőséggel bírt a kölcsönszerződések valódisága, hiszen ezen alapult a magánokirat-hamisítás vétsége. Az indítványozó szerint viszont a bíróság nem vette figyelembe az általa csatolt banki átutalási bizonylatokat, melyek a kölcsön kamatainak megfizetését voltak hivatottak igazolni, és ennek indokát nem adta; továbbá figyelmen kívül maradt egy – az indítványozó szerint döntő jelentőségű – tanú vallomása is.
- [12] Végezetül kiemelte az indítványozó, hogy az adóhatóság a vizsgálatát 2019. évben zárta le vele szemben, és adóhiányt nem állapított meg.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [14] 3.1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokollással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát. Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [16] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a Nyíregyházi Törvényszék 4.B.134/2011/69. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte, azonban az ítélet pusztá megjelölésén kívül annak alaptörvény-ellenességére vonatkozóan semmilyen indokolást nem adott elő. E tekintetben tehát panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt kritériumainak nem felel meg, így azt az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálhatta.
- [17] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: e határozat alkotmányossági vizsgálatára már csak azért sincsen mód, mert azt a Debreceni Ítéltábla Bf.II.175.2013/17. számú végzésével hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította; e döntés folytán került sor a megismételt eljárásra, melynek eredményeként születtek meg az indítványozó által támadott további bírósági határozatok.

- [18] Az Alkotmánybíróság az indítványozó által az ártatlanság védelmének elve tekintetében előadott érvelés kapcsán rámutat arra, hogy az – tartalmát tekintve – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal hozható összefüggésbe. Az indítványok tartalom szerinti elbírálása elvének megfelelően az Alkotmánybíróság az indítványozó által előadottakat a jelen ügyben is a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot deklaráló XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó indokolásként értékelte.
- [19] 3.3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz esetén is kizárólag az Alaptörvényben elismert jogokat oltalmazza {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Ennek kapcsán – ahogyan azt az Alkotmánybíróság a 3099/2018. (III. 26.) AB végzésében is hangsúlyozta – fontos kiemelni, hogy az alkotmánybírósági gyakorlat következetes abban, hogy az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {hasonlóan: 3143/2014. (V. 9.) AB végzés, Indokolás [19]}. A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető tehát a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálata eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]}
- [20] 3.4. Az Alkotmánybíróság az ismertetett gyakorlatát a konkrét ügyre vonatkozóan is irányadónak tekintette, és megállapította, hogy az indítványozónak a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jogai sérelmével összefüggésben előadottak nem felelnek meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek, az alábbiak szerint.
- [21] Az indítványozó a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jogai vélt sérelmével összefüggésben azt kifogásolta, hogy a büntetőeljárás alapjául azok az adóhatósági határozatok szolgáltak, melyeket utóbb a bíróság hatályon kívül helyezett, így az eljárás jogalapja hiányzott. A fentiekben túl sérelmesnek tartotta egyes bizonyítékok figyelembe vételének, illetőleg a figyelmen kívül hagyásukra vonatkozó indokolásnak az elmaradását.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza a tisztességes eljáráshoz való jogokkal összefüggésben arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a büntetőeljárás során lefolytatott bizonyítás törvényességét, a beszerzett bizonyítékok bizonyító erejét, illetve az azokból levont következtetéseket a bíróságtól eltérő módon értékelje. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet állandó gyakorlatára, melynek megfelelően „[a] tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés” {3092/2019. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [23] A fentiekben túl az Alkotmánybíróság eljárása során nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelenő érvek megalapozottak-e, valamint azt sem, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz. A jogszabályok önálló, a konkrét tényállásra vonatkoztatott értelmezése a rendes bíróságok feladata (*iura novit curia*) {lásd például: 3227/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság vizsgálata során megállapította, hogy az eljáró bíróságok reagáltak az indítványozó által előadott érvekre, és értelmezték a hivatkozott és alkalmazott jogforrásokat.
- [24] Az indítvány ténylegesen a Kúria, illetve az alsóbb fokú bíróságok és a büntetőeljárást megelőző hatóságok eljárását és határozatait, indokolásának egyes megállapításait, a bíróság mérlegelési körébe tartozó, jellegét tekintve törvényességi és nem alkotmányossági szempontok miatt kifogásolta. Az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályokra a Kúria a támadott végzésében választ adott: kitért a törvényes vád hiányával, az indítványozó bűnösségével, a bizonyítékok értékelésével és az első- és másodfokú bíróságok ítéleteinek indokolásával kapcsolatosan felvetett kifogásaira is; illetve külön kiemelte, hogy a felülvizsgálati indítvány egyes elemeiben törvényben kizárt.
- [25] Az Alkotmánybíróság hatásköre – a fentiekben ismertetett állandó gyakorlata szerint – nem terjed ki annak vizsgálatára, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont

következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}.

- [26] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyben nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben érdemi alkotmányossági vizsgálatot igénylő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni. Az alkotmányjogi panasz a támadott bírósági ítélet törvényességi és nem alkotmányossági vizsgálatára irányul.
- [27] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz – sem az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, sem a XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdése tekintetében – nem felel meg az Abtv. 29. §-ában és 52. § (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek, ezért befogadására nincsen mód. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.
- [28] Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a vagyonek Kobzás végrehajtását az alkotmányjogi panasz elbírálásának befejezéséig függessze fel. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban a visszautasításra tekintettel erről nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2020. október 13.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1636/2019.

• • •